

Nr 165.

Af herr **Christiernson**, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående föreskrifter i visst syfte i fråga om docentstipendierna vid universiteten och karolinska institutet.

Vid de utredningar, som föregingo den senaste omregleringen af universitetens och karolinska institutets stater och revideringen af statuterna, hvilken omreglering beslutades af 1908 års Riksdag, ägnades mycken uppmärksamhet åt docentinstitutionen. Kommittébetänkandena vittna om, att denna fråga var en af de svårlostaste. Det gällde dels att tillgodose behofvet af extra och vikarierande universitetslärare, men undvika uppkomsten af en mellangrad af lärare i likhet med den förut utdömda adjunktsinstitutionen, dels att sörja för att unga vetenskapsmän uppmuntrades till fortsatta studier på den vetenskapliga banan. Systemet med docentstipendier afser att gagna dessa behof utan att befrämja olägenheterna med en till åren kommen grupp af obefordrade akademiska lärare. I ett utlåtande, afgifvet af större akademiska konsistoriet i Uppsala, angifvas docentstipendierna afse att fylla följande tre behof:

1) att tillhandahålla medel, genom hvilka tillfälle kunde beredas unga män att under några år efter afslutade examensstudier uppehålla sig vid universitetet för att både genom strängare vetenskapliga studier och genom undervisning förvärfva sig de djupare vetenskapliga insikter och den högre lärarskicklighet, som vid universiteten och elementarläroverkens högre afdelning samt i allmänhet vid alla högre undervisningsanstalter vore behöfliga.

2) af yngre akademiska lärare, som med säkerhet kunde påräknas för den enskilda och mer elementära undervisningen vid universiteten.

3) af säkert tillgängliga vikarier.

I ett yttrande af universitetskanslern af den 15 december 1906 heter det på tal om dessa stipendier:

»Det låge nämligen vikt uppå, att docenten icke genom att alltför länge bibehållas vid docentstipendiet lockades att obefordrad kvarstanna vid universitetet. — Docentstipendiet torde sålunda utgöra snarare en uppmuntran till fortsatt vetenskapligt arbete än en full godtgörelse för utfördt sådant samt borde ock därför framför allt tillkomma den unge lofvande vetenskapsmannen.»

Riksdagen, som beaktade krafvet om att uppmuntra unga lofvande vetenskapsmän och ville tillse, att universitetens behof af vikarierande lärarkrafter icke äfventyrades, beviljade vid förut omnämnda omreglering en höjning af docentstipendiernas såväl antal som belopp, samtidigt som vissa andra förändringar vidtogos i syfte att göra dessa stipendier ännu mera lämpade att fylla sin uppgift.

Emellertid synes det, som om vissa missförhållanden redan nu, få år efter omregleringen, skulle vilja insmyga sig i fråga om docentstipendiernas utnyttjande. Vid det sydsvenska universitetet förekommer nämligen, efter hvad jag erhållit kännedom om, icke så sällan, att innehafvare af docentstipendier visst icke ägna sin hufvudsakliga tid åt vetenskapliga studier, utan tvärtom äro upptagna af annat arbete i så stor utsträckning, att man med skäl skulle kunna kalla deras stipendier *lönefyllnader* åt i enskild tjänst sysselsatta personer. Då det aldrig varit statsmakternas mening, att docentstipendierna skulle på detta sätt utnyttjas, ty då kunde universitetet säkerligen för långt billigare pris erhålla den 35-timmars tjänstgöring pr år, som nu är ålagd stipendieinnehafvare, har jag ansett det lämpligt att påtala saken inför Riksdagen.

Att en docentstipendiat är innehafvare af väl aflönad statstjänst får väl anses som en oformlighet. Och att en annan stipendiat vid privat läroverk bestrider lärartjänst med 27 timmars undervisningsplikt pr vecka, kan väl heller inte vara att rekommendera för universitetet. Men rekordet i denna förmåga att af docentstipendiet göra en obetydlig bisyssla innehafves dock af den docent, som icke ens bor i universitetsstaden, men i ett annat samhälle bestrider den ansvarsfulla posten som rektor vid ett enskildt (kommunalt) läroverk. Andra mindre grava fall af uppenbart åsidosättande af med stipendium förenade docenturers uppgift skulle af mig kunna anföras, men enbart de af mig påpekade fallen tala tillräckligt för behofvet af ändrade bestämmelser, hvarigenom det med docentstipen-

dierna afsedda ändamålet, befrämjandet af vetenskapliga studier, mera komme till sin rätt.

Med hänvisning till hvad här ofvan anförts, tillåter jag mig hemställa,

att Riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning, huruvida icke föreskrifter kunna meddelas, hvarigenom säkerhet erhålles för att docentstipendierna vid universiteten och karolinska institutet icke tilldelas docenter, som genom regelbundet arbete i enskild tjänst undandraga att ägna sig åt strängare vetenskapliga studier, samt för Riksdagen framlägga de förslag, hvar till denna utredning kan gifva anledning.

Stockholm den 26 januari 1912.

A. J. Christiernson.
